

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

14. Forum quoque esse in Eloquentia sacra omnium augustissimum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

*Greg. in
Apologe-
tico.*

tur : Antea cernebatur in sinu Virginis, nunc cernitur inter manus sacerdotis : Antea niuco lactis rore pascebatur, nunc purpureo pascit sanguine : Antea corpus nostrum assumpsit, nunc se in nostrum corpus infudit. Antea se adiecit ad humilitatem carnis, nunc se transmittit in speciem exigui panis.

Quid, quod sub tam parvis inuolueris totus est, quid quod in minima particula totus, quid quod non illapsus e' ecclo, quod nunquam deserit, sed cum hostia modo profus mirabili repente coniunctus existit, quid quod ut diuinitas replet mundum, & tamen vna est: Sic innumerabilibus locis consecratur, & tamen vnum corpus est.

*Greg.
Nyss. in
orat. de
Paschate.*

Quid quod licet frangantur, & imminuantur species. Christus tamen non secus ac adamas e' fracto crystallo proficiens, non confractus, non diuisus, semper illa sus est. Deinde hæc non sunt plena miraculorum?

Quid dicam de ipsis Sacramenti copiosis fructibus, qui in totam Christianorum vitam ex eo fonte latissime diffunduntur? Deo agglutinari, quid dulcius? Deo vesci, quid suauis? Deo saginari, quid lautius? Dei sanguine in venas admisso irrigari, liquecere, perfundi, quid fecundius? hoc libidinis fomites profocantur, hoc sagittæ Dæmonis insunguntur, hoc aspersæ medullis, & visceribus cupidinum faces intepefcunt, hoc castissimæ flammæ ardores reuiuiscunt, hoc omnis sanctitatis decor efflorescit.

*Origenes
aduersus
Celsum
Gregor. de
gloria
marty-
rum in
Polycarpo.*

Αποὺς ἐδιδόμην σὺ μο. γενομένους, ἀγιο-
τι, καὶ ἀγίαζον αὐτοὺς μετὰ ὑγιῶς προδίδ-
ομεν αὐτῶν χαριέμενος.

Quamobrem miror vos sapientes viri, qui iam in ipsis Ecclesie incunabulis Eucharistiam in turricula argentea solebatis asseruare, non minus subtiliter, quam religiosè, hæc quippe significastis turrim esse forum, e' qua mille clypei penderent, quibus tota vis inferorum, quasi fluctus ad scopulos allisis hebesceret. Laudo te Remigi sanctissime, qui in eo calice aureo, quem Rhemis, in vrbe tui nominis obseruantissima, tuis posteris reliquisti, non minus dominici sanguinis receptaculum, quam tuæ illius frogalis munificentie monumentum cælari iussisti, litteras non tam opere, quam ingenio tuo deauratas.

*Haurias hinc populus vitam de sanguine sa-
cro.*

Vere enim hæc vita est, cuius participes esse non possunt, Qui verbo tenuis, corde sicci, & Cyprina mente aridi sacris intersunt, vel etiam commu- nicant donis, lambunt quidem petram, sed inãe carna de nec mel sugunt, nec oleum.

Forum quoque esse in eloquentia sacra omnium angustissimum.

CAPVT XIV.

SED tu rostra fortasse adhuc cogitas, & iudicum sublellia, in quibus illam grauem, & magnificam dominari putas eloquentiam. Concipe igitur animo si potes, tribunal summi iudicis, & tremendam illius diei maiestatem, quo cæli columna magno fragore, demittique concussa cum ipso Angelorum horrore, & metu contremiscunt, quo stellæ repentino flammæ traci decussa, vt frondes arborum decedunt, quo luna cruentabitur, quo purissima solis faces atra fuligine in- duent.

Quale erit hoc forum, cum post tumultus, strageque bellorum, post morbosam ætis contagionem, pestilentiumque febrium ardores in mortalium corpora perbaechatos, post ferarum incurfiones, & carnificinas, post luctuosam agrorum vastitatem, sanemque rabiosam enectis pastam eadaveribus, post terræ motus, post aquarum eluiones, infinitaque plagas gentium, omnia continenti ardebunt incendio, cum ipsæ æternorum fluminum venæ siccabuntur, & quæ nunc celo minantur operosissima ædificiorum molitiones, in crustatæ marmosibus auro, & argento micantes inter minuti pulueris quisquillas de- flagrant.

Cum arma, & trophæa, & Regum scēptra, & coronæ, & tiaræ, & diademata, & nugæ in pabulum ignis cedent, & gemmæ spūmantis freti detrimenta, quibus pretium libido fecit inter flammis, his credo dapibus iætas, & alactes crepitabunt. Quale illud spectaculum, cum cælestes tubæ ingenti fremitu personabunt, cum tot corpora, tot iam sæculis casta, tot millia, quæ pontus hausit, ignis absorbuir, ferrum consumpsit, ferarum dentes moluerunt, morbus attriuit, mors ad summum interemit; tam repente per-

per textis ossium commissuris, carne vestita, & spiritu animata consurgent? Quale erit tribunal iudicantis, cuius superbissimos Reges cuncte terrerunt infantis? quot tunc ardentium eurrum millia circumstant, quot famulabuntur Angeli? quanto improborum terrore praeferetur illud signum, magnum Crucis signum, a consecratis toties despectum, toties irrisum, toties conculcatum? Quis incessus, quae vox, quis vultus iudicis, quis pavor mentium, quis pallor corporum, quae omnium trepidatio?

Quinam cum Deo sint iudicaturi.

Inferni pena.

Quanta illa scena, quam gloriosus confusus futurus est, cum illi hominum despicatissimi, illi verberones, illi *semavis* toto terrarum orbe iactati, vexati, infinitis supplicijs consumpti, radiatis fulgore capitibus sedebunt de Regibus iudicaturi? Quale, & quam insperatum iudicium, cum ad illam *fulminatricem sententiam* tot barbarorum principum apices contriti, tot purpurae, tot fastus, tot amores terrarum vno agmine detruentur ad inferos, vt eo igne in aeternum ardeant, cuius hic noster pictura est, o ferales le Gros prunis ardentibus constratos! o funesta draconum cubilia! o inexcrabiles flammaram laqueos! o vermem conscientiae inexpiablem! o poenas immortales! o longam aeternitatem!

At quantum ex altera parte, & quam plenum magnificentiae theatrum, tot florentissimi Martyrum exercitus, tot Prophetarum oracula, tot grauissimorum sacerdotum coetus, tot chori Virginum, tot sidera, quibus empyrea caeli facies collustrabitur! quae triumphantium gloria, quis plausus exultantium, quis salutarium concursus, quae voluptates, quae deliciae, contrita mortalitatis tyrannide, & in aeternum extinctis tot precariae, & male harentis vitae laboribus, atque molestijs, Deo perfundi, de Deo impleri, de Deo viuere.

Hac si quis parua existimat, in quibus illa sumptuosa, & grauius anhelas desudet eloquentia, videat sane an in Catulli passere, aut Pittaco Melioris, aut musicae Luciani, aut in mioutulis negotiorum humanorum causis plus sit habiturus foecunditatis.

Tantum argumentorum in sacra eloquentia maiestatem melius a Christianis Oratoribus sustineri, qui liquidiorem hauriunt spiritum de caelo.

CAPVT XVI.

Certe iam, vt vides arguenti maiestate in eloquentia sacra multis partibus Christiani vincunt oratores: reliquum est vt videamus, an cum ipsi in maiestas speciosam, & locupletem hereditatem veniant, eam sua inertia neglectam, vastam, atque incultam reliquerint. Fortasse enim ijs caret adiuuentis, quibus excitari magna triumphantis eloquentiae decora porterunt, fauore numinis, ingenio, liberalibus artium studijs, diligentia, exercitatione, praemijs denique amplissimis.

Primum, si quod vestri etiam statuunt Oratores, virum bonum esse Oratorem oportet, nec illum quidem eloquentiae gloria fieri magnum, aut celebrem, sine aliquo afflatu diuino: Cumque omnes constet animos, acerrima quadam agitatione, & veluti diuino spiritu, qui singulis vniuersi partibus intenditur, esse repletos: Quibus tandem magna mens illa plenius se affundit, an ijs, qui acceptas a Deo ingenij dotes ad rerum humanarum quisquillas traducunt, & quasi hamis aureis vilissima piscantur animalcula? Num verò ijs potius, qui cum se in Dei aere, & peculio totos esse cognouissent, magno, & alacri animo se in societatis humanae commercium, in Reipub. Christianae decus & solatium, & in procuranda mortaliu salute, pesce in ipsum Angelorum coarubernium emiserunt? Quod vt commodius facerent plerique, non modo blandissimas illas voluptates, quibus oppressa lux mentis extinguitur, constantissime repudiarunt, sed ipsi etiam ordinarijs, quibus hic contineri videtur spiritus, & vita perfundi, penè auncium remisere.

Qui verò magis ingenio valent, quam qui detertis vitae labeculis se veluti limarius speculum, caelestibus radijs obijciunt, vt pleniori luce collustrentur: Quam qui ab vxorij curis, & his negotiorum procellis remoti, toti sunt in rerum diuinarum contemplatione defixi, qui ab ipsa prope tumultuaria sensuum consuetudine abrepti, beatarum mentium vitam